

Johannes Fredericus Leonardus Rietdijk (1856-1910) zandgraf 757 vak K
Onderwijzer en plaatsvervangend hoofd op de Aalmarktschool

Personalia

Geboren: 19 augustus 1856 te Reusel

Zoon van: Leendert Rietdijk en Pieterella Verhoeven

Gehuwd met: Lucia Helena Ridderhof op 29 juli 1886 te Leiden

Overleden: 2 augustus 1910

Begraven: 5 augustus 1910

Levensverhaal

Ouderlijk gezin en jeugd

Johannes Fredericus Leonardus Rietdijk wordt op 19 augustus 1856 geboren in Reusel, een klein dorp in de Kempen, Noord-Brabant. Hij is het derde kind in het gezin. Vader Leendert Rietdijk (1809-1865), afkomstig uit Briele, en moeder Pieterella Verhoeven (1819-1884), afkomstig uit Bergen op Zoom, zijn op 2 december 1850 te Breda getrouwd. Het gezin Rietdijk-Verhoeven bestaat uit vijf kinderen:

- een naamloos op 27 september 1851 te Chaam doodgeboren kind;
- Margaretha Geertruida Petronella (geboren op 11 november 1852 te Chaam en overleden op 21 februari 1929 te Arnhem);
- Johannes Fredericus Leonardus Rietdijk, onze hoofdpersoon;
- Elizabeth Kornelia Martina (geboren op 31 januari 1859 te Klundert en overleden op 8 juli 1922 te Utrecht);
- een naamloos op 12 juni 1861 te Klundert doodgeboren kind.

Vader Leendert is ambtenaar bij de belastingen in Reusel. Na de lagere school gaat Johannes, die goed kan leren, naar de HBS in Helmond.

Gerenoveerde voormalige HBS te Helmond uit 1865

Johannes wil leraar worden en krijgt les in Heusden van de heer Scholten, die daar hoofd is van een MULO. Johannes wordt door hem voorbereid op het examen voor onderwijzer. De hoofdakke daarvoor haalt Johannes met gemak en hij doet en passant ook nog met goed gevolg examen in de vakken Frans, Engels en Wiskunde, zodat Rietdijk ook in die vakken les mag geven. Hij is dan ongeveer 20 jaar.

Eerste jaren als onderwijzer

Rietdijk vindt snel een baan als onderwijzer in de West Betuwe: eerst in Haaften, vervolgens in het daar vlakbij gelegen Zaltbommel, beide aan de Waal, en daarna in Heusden, een vestingstad in de provincie Noord-Brabant aan de Maas.

Onderwijzer in Leiden

Begin 1885 maakt hij de overstap naar het Westen en wordt onderwijzer van de gemeenteschool 1ste klasse voor jongens in Leiden aan de Aalmarkt.¹ Rietdijk is een goede onderwijzer, leeft voor zijn vak, gaat gemakkelijk om met zijn leerlingen en daardoor wordt hij al snel geliefd bij hen. Rietdijk heeft een goede verstandhouding met de heer Japikse, die 45 jaar hoofdonderwijzer is, van 1862 tot 1907. Rietdijk is in 1907 gedurende drie maanden plaatsvervangend hoofdonderwijzer op deze school.

Aalmarktschool ca. 1885

Rietdijk is een rustig, bescheiden en gesloten persoon, die zich niet op de voorgrond plaatst. Maar als het nodig is, dan geeft hij wel duidelijk zijn mening. Hij is wel lid van het Nederlands Onderwijzersgenootschap, maar bezoekt zelden de vergaderingen. Dit maakt hem tot een eenling. Zijn taak als onderwijzer oefent hij met veel genoegen en succesvol uit.

¹ De voormalige Aalmarktschool, gebouwd in 1861 en in 1874 voorzien van een extra verdieping, is in 2007 verbouwd tot een onderdeel van de Stadsgehoorzaal en twee kledingwinkels. Alleen de historische voorgevel is behouden gebleven, daarachter zijn de ruimtes gerenoveerd.

Huwelijk en gezin

Op 29 juli 1886 trouwt Rietdijk met Lucia Helena Ridderhof (1866-1935). Het echtpaar krijgt eerst drie zonen en vervolgens drie dochters:

- Leonardus Willem (geboren op 22 februari 1887 te Oegstgeest; overleden op 14 juni 1907 te Leiden, 20 jaar en veelbelovend student letteren);
- Albert Johan (geboren op 25 maart 1888 te Oegstgeest; overleden op 9 april 1952 te Oegstgeest, 64 jaar);
- Johan Frederik Leonard (geboren op 28 september 1889; overleden op 2 augustus 1948 te Haarlemmermeer, 58 jaar oud);
- Petronella Lucia Johanna (geboren op 7 januari 1891 te Oegstgeest; na ruim vier maanden overleden op 15 mei 1891 te Oegstgeest);
- Petronella Lucia Johanna (geboren op 12 november 1892 te Oegstgeest; rond 1920 vertrokken naar Nederlands-Indië, waar zij in 1972 overleed, 80 jaar oud);
- Lucia Helena (geboren op 2 april 1895 te Oegstgeest; overleden op 24 februari 1963 te Naarden, 67 jaar oud).

Het echtpaar heeft veel verdriet gehad van het op jonge leeftijd overlijden van hun oudste dochter en oudste zoon. Vooral na het verlies van de laatste ging de gezondheid van Johannes Rietdijk achteruit.

Vijfentwintig jaar verbonden aan de Aalmarktschool

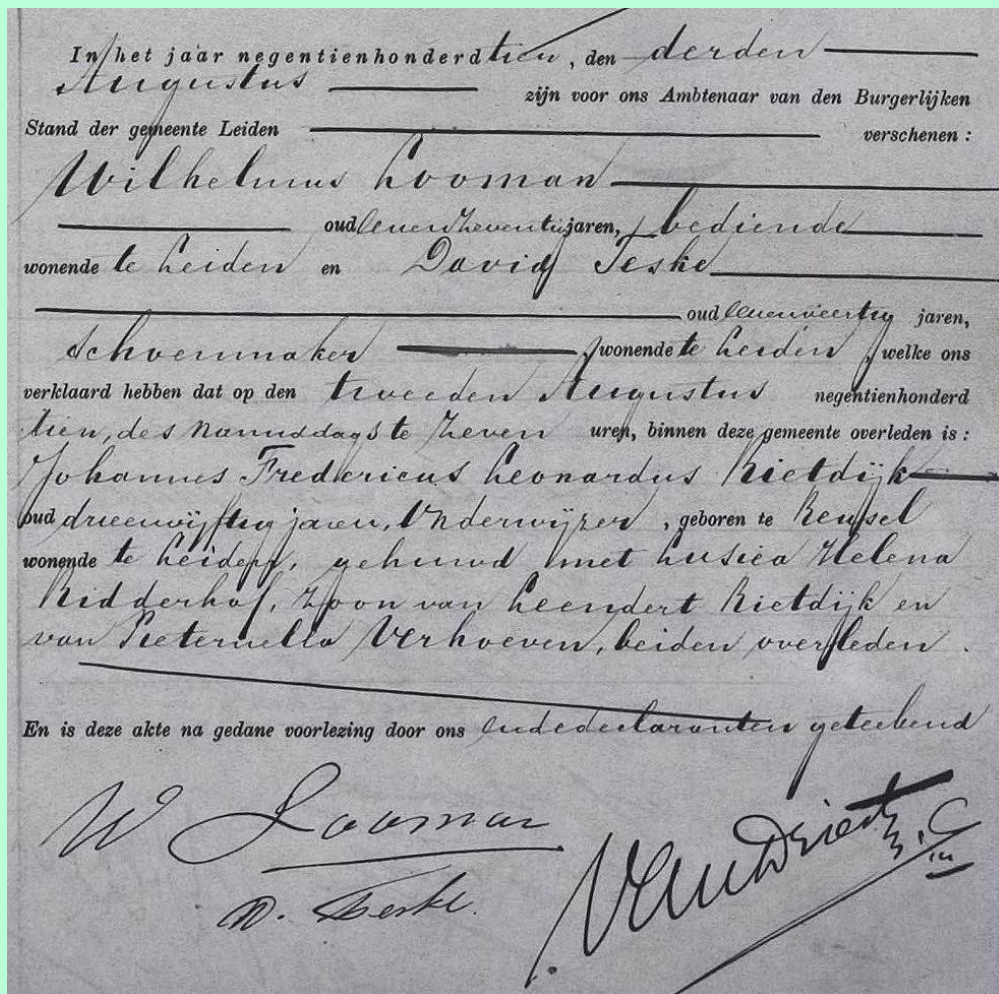
Op 1 februari 1910 viert Rietdijk op bescheiden wijze zijn 25-jarig dienstverband. Rietdijk heeft geen behoefte aan openbaar eerbetoon. Wel organiseerde het schoolhoofd Zijlstra, die in 1907 zijn voorganger Japikse was opgevolgd, een bijeenkomst op school met zijn collega's. Daar wordt Rietdijk door zijn oudste collega hartelijk toegesproken en ontvangt hij van zijn medeonderwijzers een fraaie armstoel. Met ontroerde stem bedankt Rietdijk hen voor dit geschenk.

Overlijden

Vanaf 1907 gaat de gezondheid van Rietdijk achteruit en op 2 augustus 1910 overlijdt hij aan een beroerte. Hij werd net geen 54 jaar. Drie dagen later wordt hij op de begraafplaats aan de Groenesteeg ter aarde besteld in zandgraf 757, het graf waarin hijzelf drie jaar eerder zijn oudste zoon had begraven. Als derde en laatste is in dit graf op 9 oktober 1935 zijn vrouw Lucia Helena Ridderhof bijgezet. Zij werd 69 jaar.

ZAND-GRAF.		N ^o . 757	
LANG	BREED	DIEP	NEDERL. ELLEN.
Op den 15 ^{de} Juni 1907 verkocht, en in eigendom overgedragen, aan		Daarin zijn begraven de navolgende liken:	
1. den Heer Johannes Fredericus Leonardus Rietdijk, alhier.		Op den 17 ^{de} Juni 1907 des voormiddags ten 9 ^u 1/2, het lijk van Leonardus Willem Rietdijk, oud 20 jaren.	
Betaald de recognitie over 1907/1909.		2. Op den 5 ^{de} Aug st 1910 des voormiddags ten 12 ^u 1/2, het lijk van Johannes Fredericus Leonardus Rietdijk, oud 33 jaren.	
Betaald de recognitie over 1910/1934.		3. Op den 9 ^{de} Okt ^{br} 1935 des voormiddags ten 2 ^u , het lijk van Lucia Helena Ridderhof, oud 69 jaren.	
den 11 ^{de} Novemb ^r 1910 overgedragen aan de begraafplaats van Johan Frederik Leonard Rietdijk, alhier.		Op den 1 ^{de} des voormiddags ten 1 ^u , het lijk van	

Grafboek zandgraf 757

Overlijdensakte

In het Leidsch Dagblad wordt vrij uitvoerig verslag gedaan van de begrafenis in de volgende bewoordingen.

Onder vele blijke van belangstelling heeft op de begraafplaats aan de Groenesteeg alhier de ter-aarde-bestelling plaats gehad van het stoffelijk overschot van den heer J.F.L. Rietdijk, in leven onderwijzer aan de Openbare Jongensschool der 1ste klasse. Nadat de onder bloemen bedolven kist in de groeve was neergelaten, trad de heer G. Japikse, rustend hoofd van bovengemelde school, naar voren.

De heer Japikse zeide dat het voor hem een behoefte was een woord te spreken aan de groeve van een man, met wien hij meer dan twintig jaren op dezelfde plaats had samengewerkt, bezielde met hetzelfde doel. In die jaren heb ik Rietdijk leeren kennen als iemand van trouwe plichtsbetrachting. Er zal dan ook wel niemand zijn, die niet met innige sympathie aan hem heeft gedacht, vernemende de tijding van zijn dood.

Des te droeviger is het te moeten bedenken dat zijn beide zonen, die in Indië vertoeven, op dit oogenblik niet weten welk een droeve plechtigheid wij hier vervullen. Hoe dikwijls heb ik hem niet moeten troosten, wanneer hij telkens weer sprak over de ziekte van zijn zoon, dien hij wel wist te zullen verliezen. Dat verlies heeft hij niet kunnen dragen.

En juist nu hij, enigszins ten minste, de vruchten zou gaan plukken van zijn arbeid, is de onverbiddelijke dood hem komen opeischen. Ik weet niet of hij in de week, die is

gevolgd op dien Dinsdag [de dag dat Rietdijk een beroerte kreeg] nog heldere oogenblikken heeft gehad, maar indien dit zoo is geweest, dan zullen zijn gedachten wel deze zijn geweest, dat het zijn vrouw en kinderen, voor wie hij steeds heeft gearbeid, moge welgaan. De spreker besloot zijn gevoelvolle rede met de hoop uit te spreken dat deze wensch in vervulling moge gaan.

Daarna wijdde de heer Zijlstra van sympathie getuigende woorden aan den overledene. Beste Rietdijk, hoewel velen hier niet aanwezig kunnen zijn, weet ik zeker dat ik ook in hun geest spreek, wanneer ik hier kom verklaren, dat allen, met wie je hebt gewerkt, veel van je hebben gehouden; ook de leerlingen, die je onderwijs hebben genoten. Toen ik drie jaren geleden de taak van je ging overnemen, welke je gedurende drie maanden met zooveel ijver en nauwkeurigheid hadt vervuld en welke ik wist dat je ook begeerde, was de tocht naar je huis op den Nieuwen Rijn me moeilijk.

Hoe gewoon zou ik het gevonden hebben, wanneer je mij enigszins bitter zoudt hebben ontvangen. Maar verre van dien! Je ontving mij vriendelijk en voorkomend, terwijl je geheel bereid waart me alle inlichtingen te geven. In de jaren die wij daarna hebben samengewerkt, heb je mij je steun niet onthouden.

Hoe eenvoudig Rietdijk was, is ook gebleken toen hij zijn 25-jarig jubileum als onderwijzer zou herdenken. Van een officiële viering wilde hij niets weten. Treurig is het daarom te meer, dat hij de rust, die voor iedere na dezen arbeid is weggelegd, niet heeft mogen genieten. Hij ruste in vrede!

Nadat een der familieleden den hartelijken dank namens de nabestaanden en verdere familie had betuigd voor de groote belangstelling en voor de laatste eer aan den overledene bewezen, was de droeve plechtigheid afgelopen en verlieten allen den doodenakker, overtuigd een braaf man ten grave te hebben gebracht.

Zandgraf 757 met stèle en hekje

Bronnen:

Literatuur:

J.F.L. Rietdijk, Leids Jaarboekje 1911

Archieven:

- Centraal Bureau voor de Genealogie te Den Haag (CGB)
- Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO)

Dagbladen:

- Leidsch Dagblad: 6 augustus 1910

Websites:

- www.leidse regio in kaart.nl/pdf/Producten/PDF/Scholenrapport_I.pdf
- www.wiewaswie.nl
- www.wikipedia.nl

Auteurs:

Lodewijk Kallenberg (december 2025)